

Populationsbaserad och empowerment-orienterad praktik i mångkulturellt samhälle

sammanfattning av ett avhandlingsarbete

Alireza Moula

Forskning visar att det förekommer svåra generationskonflikter inom invandrarfamiljer. Dock saknas det forskning om hur vi kan förbättra dessa familjers situation.

Denna artikel är en sammanfattning av författarens doktorsavhandling. Avhandlingen omfattar dels en kartläggning med syfte att förstå relationen mellan iranska föräldrar och deras tonåriga barn, dels en pilotverksamhet i form av radioföreläsningar och en stödtelefon som upprättades för att stödja (empower) dessa familjer.

Avhandlingsarbetet visar att det är möjligt att förebygga uppkomsten av svåra konflikter inom iranska familjer genom att utnyttja moderna "pedagogiska verktyg" såsom radio och telefon.

Alireza Moula är lektor i socialt arbete vid Högskolan i Dalarna och verksam i ett forskningsprojekt kring empowerment vid Linköpings universitet i samarbete med Harvard University.

Kontakt: Alireza Moula, amo@du.se

Inledning

Migration från utvecklingsländer till västerländska samhällen leder ofta till stora förändringar inom familjer. En del forskare menar att konflikten mellan den gamla och den nya kulturen kan leda till kris och identitetsproblem för utrikesfödda familjer. Andra menar att barn och ungdomar ofta lyckas integrera den gamla och den nya kulturen och skapar en sorts minikultur. Det finns omkring 71, 000 individer från Iran i Sverige och gruppen är en av de större utrikesfödda grupperna som kommit på senare år. Min långa erfarenhet från socialt arbete med familjer från Iran pekar på att det förekommer konflikter mellan generationer inom dessa familjer, nå-

got som får stöd i litteraturen. Emellertid finns det väldigt lite forskning kring hur utrikesfödda föräldrar och deras barn löser problem inom familjen och hur samhället kan stödja dessa föräldrar efter ankomsten hit. FNs Barnkonvention pekar tydligt på att föräldrar har det stora ansvaret för barnuppfostran, och samhället måste stödja föräldrar i denna process.

Syftet med min avhandling (Moula, 2005) var (a) att förstå vad som pågår mellan familjemedlemmar från Iran och hur familjemedlemmarna försöker att lösa problemen och (b) att utveckla metoder för att stödja familjen i föräldraskapet. Arbetet utgick från FNs barnkonvention om barns bästa. Avhandlingsarbetet uppdelades på en

kartläggning, följt av en praktisk pilotverksamhet med syfte att utveckla metoder och utvärdera dem för att stödja föräldrar och deras barn/ungdomar.

Kartläggningen

Det empiriska kvalitativa materialet inkluderade 25 intervjuer med föräldrar och deras tonårsbarn, samt 10 brev skrivna av ungdomar om sina familjeförhållanden. Det kvalitativa materialet analyserades och bearbetades genom en kombination av tre metodologiska ansatser etnografi, grounded theory och narrativ analys. Resultatet från kartläggningen visade att:

1. Flytten från ett traditionellt samhälle såsom Iran där familjen har stor betydelse och ansvar till ett samhälle som Sverige där individen får ett stort utrymme kan leda till konflikter i familjen. Pappornas status i familjen kan försvagas samtidigt som kvinnors, barns och ungdomars status förstärks.

2. Gapet mellan föräldrar som orienterar sig mot hemlandet Iran och barn/ungdomar som orienterar sig mot det nya landet Sverige kan öka.

3. Iranier som kom till Sverige när de var unga, utbildade sig, fick arbete, gifte sig och bildade familj här har bättre chans att förstå sina barn än föräldrar som kom till Sverige i 40- eller 50 årsåldern.

4. Den oro kring barnuppfostran som vissa föräldrar visade kunde leda till en önskan att kontrollera sina barns/ungdomarnas liv. Detta i sin tur kunde leda till en försämring av relationerna mellan vuxna och barn och skapade svåra konflikter som försämrade den psykologiska hälsan hos familjemedlemmarna. Ungdomar

från dessa familjer flyttade från föräldrabostaden så fort de kunde.

Pilotverksamhet – en metodutveckling för empowerment arbetet

Pilotverksamheten utgick från praktiskt empowerment arbete som Saleebey (1992, 2001, och 2002) och hans kollegor har utvecklat under de senaste 20 åren. Enligt dessa forskare handlar empowerment om intentionen till och processer för att upptäcka och utveckla resurser inom och omkring individer, familjer och lokala samhällen. Mellan 1998-2000 genomförde jag pilotprojektet "Utbildning och stöd i föräldraskapet" (Moula, 2005) inom organisationen BRIS (Barnens rätt i samhället). Projektet inkluderade närradioföreläsningar på persiska kombinerat med en stödtelefon där iranier från hela Sverige kunde ringa in som anonyma individer och berätta om sina problem. I radioprogrammen diskuterade jag bl. a. immigration, integration, familjen i det moderna samhället och olika uppfostringsmetoder, samt makt, kärlek, kommunikation och problemlösningar i familjen. Radioföreläsningarna var direktsändningar och under sändningen kunde folk ringa till studion och ställa frågor eller diskutera med mig. Det var första gången som någon i Sverige bemannade en stödtelefon på ett invandrarspråk, och kombinerade systematiska radioföreläsningar med en stödtelefon för att skapa en populationsbaserad och empowerment orienterad verksamhet. I telefonsamtalen använde jag en lösningsfokuserad arbetsmodell som utgick ifrån att

samtalet sker mellan två jämställda experter, där konsulten är expert på kommunikation och klienten är expert på sin egen livssituation. Enligt detta perspektiv är konsultens viktigaste uppgift att hålla samtalen i gång och stödja (empower) klienten att ta och/eller behålla sin kontroll över sin

livssituation.

Jag hade sammanlagt 525 telefonsamtal, med en genomsnittlig samtalslängd på 43 minuter, varav en tredjedel varade upp till 30 minuter, och två tredjedelar mer än 30 minuter. Tabell 1 visar hur jag bemötte problemen inom familjerna.

Tabell 1. Problem och åtgärder inriktat till olika familjer

Problemen i individuella familjer	Förebyggande empowerment insatser (radioprogram)	Empowerment orienterade samtal (stödtelefon)
Allvarliga problem efter föräldrars skilsmässa.	Så långt som möjlig förhindra skilsmässa. Arbeta för barns rätt att fortsätta ha kontakt med båda föräldrar efter skilsmässa.	Stödja separerade föräldrar i arbete med att förbättra barnens situationer.
Familjen i kris. Relationsproblem och generationskonflikter.	Utbildning i familjelivet, speciellt i syfte att utöka föräldrars förståelse av ungdomars verkligheter.	Förbättra relationer i familjen.

Resultat från pilotverksamheten visar att:

1. Föräldrars respekt för sina ungdomars autonomi inom ramen för barnföräldrar relationen befrämjar psykologisk hälsa i familjen. Många barn i sådana familjer väljer att stanna i föräldrabostaden även efter de fyllt 20 år.

2. Ungdomarnas krav på autonomi skall inte förstås som deras krav på separation från sina föräldrar. Tonåringar behöver föräldrars stöd i sina utvecklingsprocesser. Arbetet visade att samhället måste se föräldrar som en nödvändig och värdefull resurs för barn och ungdomar och stödja föräldrar som i sin tur stödjer sina barn.

3. Det är möjligt och önskvärt att utbilda föräldrar i familjelivet och stödja (empower) dem att kommunicera konstruktivt med sina barn.

4. Det var mycket svårt att samla föräldrar från Iran i studiecirklar för

olika utbildningar. Min forskning visade sig att systematiska närradioföreläsningar kombinerade med stödtelefon blev mycket populär bland iranier. Därför borde stödprojektet i form av utbildning via närradion och med stödtelefon även provas som verksamhet bland andra utrikesfödda grupper.

Referenser

(i avhandlingen finns fullständig referenslista)

- Moula, A. Population-based empowerment practice in immigrant communities. A socio-medical study of Iranian families in Sweden. Division of Social Medicine and Public Health Science, Department of Health and Society, Linköping University, Medical Dissertation, No 887, 2005.
- Saleebey, D. The Strength Perspective in Social work Practice. Longman, New York, 1992.
- Saleebey, D. Human Behavior and Social Environment. A Biopsychosocial Perspective. Columbia University Press, New York, 2001.
- Saleebey, D. The strength Perspective in Social Work. Third Edition, Allyn and Bacon, Boston and London, 2002.

Summary in English

Population-based empowerment practice in immigrant communities.

The significant social problems that confront families that have immigrated to Western countries have been described in the literature. However, the investigations that have been performed have not focused on how the situations of these families can be improved. Therefore, this research includes an empirical study and an intervention study involving Iranian families in Sweden, one of the largest immigrant groups in this country. The objectives were as follows: (1) to describe how ideas about family pedagogy held by parents and adolescents are affected by move from a country with prevailing traditional family values to a Western society such as Sweden; and (2) to construct a family pedagogy based on the opinions/narratives of members of immigrant families (especially adolescents), and subsequently put this teaching into practice and then evaluate the results of that endeavour. From 1998 to 2000, as many as 13,000 Iranians listened to a total of 83 live broadcasts, and 525 calls were made by Iranians for private family counseling. An empowerment model for problem solving was developed and used both in the educative radio programs and especially in the help-line conversations. The intervention program was evaluated together with a senior researcher.

Key words. Immigrants, Iranians in Sweden, family change, parent-adolescent relationships, power, communication, intimacy, the United Nations Child Convention,